

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)
zo 16. septembra 2004*

Vo veci C-465/01,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES, podaná 4. decembra 2001,

Komisia Európskych spoločností, v zastúpení: J. Sack, splnomocnený zástupca, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Rakúskej republike, v zastúpení: H. Dossi, splnomocnený zástupca, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovanej,

* Jazyk konania: nemčina.

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia R. Schintgen (spravodajca), R. Silva de Lapuerta, P. Kuris a G. Arestis,

generálny advokát: F. G. Jacobs,

tajomník: R. Grass,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov a bez pojednávania,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Svojou žalobou sa Komisia Európskych spoločenstiev domáha, aby Súdny dvor určil, že Rakúska republika si nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú

a) z článku 39 ES a článku 8 nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 257, s. 2),

v znení nariadenia Rady (EHS) č. 2434/92 z 27. júla 1992 (Ú. v. ES L 245, s. 1, ďalej len „nariadenie č. 1612/68“), a z článku 28 Dohody o Európskom hospodárskom priestore (Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3 a s. 572, ďalej len „dohoda o EHP“) tým, že odoprela pracovníkom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iných členských štátov Európskej únie alebo Európskeho hospodárskeho priestoru (ďalej len „EHP“) pasívne volebné právo do komôr pracovníkov (Arbeiterkammer),

- b) z ustanovení dohôd uzatvorených Spoločenstvom s určitými tretími štátmi, ktoré zakotvujú zásadu zákazu diskriminácie v súvislosti s pracovnými podmienkami v prospech pracovníkov, ktorí pochádzajú z týchto štátov a sú legálne zamestnaní v členskom štáte v súlade s právnym poriadkom, tým, že odoprela týmto zamestnancom pasívne volebné právo do zamestnaneckej rady a do valného zhromaždenia komôr pracovníkov.

Právny rámec

Ustanovenia práva Spoločenstva

- 2 Podľa článku 39 ES:

„1. Zabezpečí sa voľný pohyb pracovníkov v rámci spoločenstva.

2. Voľný pohyb pracovníkov zahŕňa zrušenie akejkoľvek diskriminácie pracovníkov členských štátov na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o zamestnanie, odmenu za prácu a ostatné pracovné podmienky.

...

4. Ustanovenia tohto článku sa nevzťahujú na zamestnávanie v štátnej službe alebo verejnej službe.“

3 Prvé odôvodnenie nariadenia č. 1612/68 znie:

„keďže najneskôr do konca prechodného obdobia by sa mala zabezpečiť sloboda pohybu pracovníkov v rámci spoločenstva; keďže dosiahnutie tohto cieľa predpokladá odstránenie akejkoľvek diskriminácie založenej na štátnej príslušnosti medzi pracovníkmi členských štátov pokiaľ ide o zamestnávanie, odmeňovanie a ostatné pracovné podmienky, ako aj práva týchto pracovníkov voľne sa pohybovať v rámci spoločenstva za účelom výkonu zamestnania s výhradou akýchkoľvek obmedzení opodstatnených z dôvodov verejnej politiky, verejnej bezpečnosti alebo verejného zdravia“.

4 Články 7 a 8 nariadenia č. 1612/68 sa nachádzajú v časti I tohto nariadenia „Zamestnanie a rodiny pracovníkov“, v hlave II s názvom „Zamestnanie a rovnosť zaobchádzania“.

5 Článok 7 stanovuje:

„1. S pracovníkom, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, sa na území iného členského štátu nesmie z dôvodu jeho štátnej príslušnosti zaobchádzať inak ako s vlastnými pracovníkmi, pokiaľ ide o podmienky zamestnania a pracovné

podmienky, najmä odmeňovanie, prepustenie, a ak by sa stal nezamestnaným, opätovné začlenenie do práce alebo zamestnania.

2. Takýto pracovník požíva rovnaké sociálne a daňové výhody ako vlastní pracovníci.

...

4. Každá klauzula kolektívnej alebo individuálnej zmluvy alebo akejkoľvek inej kolektívnej úpravy týkajúcej sa prístupu k zamestnaniu, výkonu zamestnania, odmeňovania a ďalších pracovných podmienok alebo prepustenia je neplatná, ak ustanovuje alebo povoľuje diskriminačné podmienky vo vzťahu k pracovníkom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iných členských štátov.“

6 Článok 8 nariadenia č. 1612/68 určuje:

„Pracovník, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, a ktorý je zamestnaný na území iného členského štátu, požíva rovnosť v zaobchádzaní pokiaľ ide o členstvo v odboroch a výkon s ním súvisiacich práv vrátane hlasovacieho práva; môže byť vylúčený z účasti na riadení inštitúcií upravených verejným právom a z vykonávania funkcie upravenej verejným právom. Ďalej má právo stať sa členom orgánov zastupujúcich pracovníkov v podniku.

Ustanovenia tohto článku nemajú vplyv na zákony alebo iné právne predpisy v niektorých členských štátoch, ktoré pracovníkom prichádzajúcim z iných členských štátov poskytujú širšie práva.“

7 Článok 28 dohody o EHP stanovuje:

„1. Medzi členskými štátmi ES a štátmi EZVO sa zabezpečuje voľný pohyb pracovníkov.

2. Voľný pohyb pracovníkov zahŕňa zrušenie akejkoľvek diskriminácie pracovníkov členských štátov ES a štátov EZVO na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o zamestnanie, odmenu za prácu a ostatné pracovné podmienky.

...

4. Ustanovenia tohto článku sa nevzťahujú na zamestnávanie v štátnej alebo verejnej službe..

...“ [*neoficiálny preklad*]

8 Spoločenstvo uzatvorilo istý počet dohôd s tretími štátmi, najmä dohodu o založení asociácie medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom, európske dohody zakladajúce asociáciu s krajinami strednej a východnej Európy alebo dohody

o spolupráci a potom o asociácii so štátmi Maghrebu, na základe ktorých pre pracovníkov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi príslušných tretích štátov a sú legálne zamestnaní na území členského štátu, požívajú výhodu zásady zákazu akejkoľvek diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o pracovné podmienky a odmenu za prácu.

Vnútroštátna právna úprava

- 9 Podľa § 1 rakúskeho Arbeiterkammergesetz (zákon o komorách pracovníkov, BGBl. 1991/626, v znení BGBl. I, 1998/166, ďalej len „AKG“), sú komory robotníkov a zamestnancov a spolková komora pre robotníkov a zamestnancov (ďalej len komory pracovníkov) povolané zastupovať a podporovať sociálne, hospodárske, pracovné a kultúrne záujmy pracovníkov a pracovníčok.
- 10 Tieto komory sú inštitúciami verejného práva, ktorých povinne platicami členmi sú v zásade všetci pracovníci, a majú aj poradnú funkciu v oblasti legislatívy.
- 11 Medzi orgány komôr pracovníkov patrí okrem iných aj valné zhromaždenie (§ 46 AKG). Toto je volené na funkčné obdobie piatich rokov (§18 ods. 1 AKG) pracovníkmi s hlasovacím právom v rovných, priamych a tajných voľbách podľa princípu pomerného zastúpenia (§ 19 AKG). Podľa § 20 ods. 1 AKG oprávnenými voličmi sú všetci pracovníci, ktorí sú ku dňu volieb členmi komory.

12 O podmienkach pasívneho volebného práva § 21 AKG stanovuje:

„Do komory pracovníkov môže byť zvolený každý pracovník, ktorý je členom tejto komory a ktorý v deň volieb

1. dovŕšil vek 19 rokov a

2. v posledných piatich rokoch bol celkom najmenej dva roky v Rakúsku v pracovnom alebo zamestnaneckom pomere, zakladajúcim členstvo v komore a

3. bez ohľadu na požiadavku dosiahnutia veku pre zvoliteľnosť mu nebola odňatá možnosť byť zvolený do národnej rady.“

13 Podľa článku 26 ods. 4 Bundesverfassungsgesetz (spolkový ústavný zákon):

„Voliteľní sú všetci muži a ženy, ktorí v deň volieb majú rakúske štátne občianstvo a pred 1. januárom roku, v ktorom sa konajú voľby, dosiahli vek 19 rokov.“

- 14 Zamestnanecké rady, ktoré sa musia zriadiť v rakúskych podnikoch určitej veľkosti, majú za úlohu zastupovať záujmy zamestnancov príslušného podniku a najmä dohliadať na to, aby boli dodržiavané právne predpisy, prijaté v prospech zamestnancov.
- 15 § 53 ods. 1 Arbeitsverfassungsgesetz (zákoník práce, BGBl. 1974/22, v znení BGBl. 1993/460), ktorý upravuje podmienky voliteľnosti do zamestnaneckých rád, znie:

„Voliteľní sú všetci zamestnanci, ktorí

1. a) majú rakúske štátne občianstvo alebo

b) sú štátnymi príslušníkmi štátov, ktoré sú zmluvnými stranami Dohody o EHP a

2. v deň vypísania volieb dovърšíli 19. rok veku a

3. sú zamestnaní najmenej šesť mesiacov v podniku alebo závode, ktorý patrí podniku a

4. bez ohľadu na požiadavku rakúskeho občianstva im nebolo odňaté volebné právo do národnej rady...“

Konanie pred podaním žaloby

- 16 Keďže sa Komisia domnievala, že rakúska právna úprava nie je v súlade s požiadavkami práva Spoločenstva, lebo na jednej strane poskytuje pasívne volebné právo do komôr pracovníkov len rakúskym štátnym občanom a na druhej strane odopiera zamestnancom, ktorí sú legálne zamestnaní v členskom štáte a ich štát pôvodu uzavrel so Spoločenstvom dohodu, na základe ktorej majú nárok na rovnaké zaobchádzanie v súvislosti s pracovnými podmienkami, pasívne volebné právo do komôr pracovníkov a do zamestnaneckej rady, vyzvala Rakúsku republiku listom z 9. júla 1999, aby predložila svoje pripomienky v lehote dvoch mesiacov.
- 17 Dňa 6. septembra 1999 rakúska vláda uznala, že jej právna úprava nie je v súlade s povinnosťami, ktoré jej vyplývajú z práva Spoločenstva, pokiaľ ide o zamestnancov z iných členských štátov únie alebo EHP, pričom poznamenala, že na základe priamej uplatniteľnosti práva Spoločenstva je príslušná vnútroštátna právna úprava neúčinná. Predsa sa však pripravujú potrebné zmeny, aby pasívne volebné právo do komôr pracovníkov bolo rozšírené na všetkých týchto zamestnancov bez ohľadu na štátnu príslušnosť. Na druhej strane rakúska vláda naproti tomu spochybnila názor Komisie o zamestnancoch, ktorým dohoda s tretími štátmi, z ktorých pochádzajú, zaručuje rovnosť v zaobchádzaní, pokiaľ ide o pracovné podmienky, ak v členskom štáte legálne vykonávajú závislú zárobkovú činnosť.
- 18 Keďže rakúska právna úprava nebola zmenená, Komisia zaslala Rakúskej republike 29. decembra 2000 odôvodnené stanovisko, v ktorom ju vyzvala, aby prijala v lehote dvoch mesiacov od jeho oznámenia požadované opatrenia na dosiahnutie súladu s povinnosťami vyplývajúcimi jej z článku 39 ES, článku 8 nariadenia č. 1612/68 a článku 28 dohody o EHP, ako i z ustanovení vyššie uvedených dvojstranných dohôd uzatvorených Spoločenstvom.

- 19 Pretože odpoveď rakúskej vlády v dvoch listoch z 27. februára a 12. apríla 2001 na toto odôvodnené stanovisko neobsahovala žiadnu novú skutočnosť, Komisia sa rozhodla podať túto žalobu.

O žalobe

- 20 Na podporu svojej žaloby Komisia predkladá dva žalobné dôvody. Prvým napáda fakt, že pracovníkom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iných členských štátov únie alebo EHP, nie je priznané pasívne volebné právo do komôr pracovníkov. Druhý sa týka skutočnosti, že pracovníci z tretích štátov, ktorí v Rakúsku legálne pracujú a v prospech ktorých dohoda uzavretá medzi Spoločenstvom a štátmi, z ktorých pochádzajú, zakazuje diskrimináciu, pokiaľ ide o pracovné podmienky, sú vylúčení z výkonu pasívneho volebného práva do valného zhromaždenia komory pracovníkov a do zamestnaneckej rady.
- 21 Je potrebné postupne preskúmať opodstatnenosť oboch týchto žalobných dôvodov.

O prvom žalobnom dôvode

Tvrdenia účastníkov konania

- 22 Podľa názoru Komisie je podmienka rakúskeho občianstva pre výkon pasívneho volebného práva do komôr pracovníkov stanovená v rakúskej právnej úprave zjavne nezlučiteľná s článkom 39 ES a článkom 8 ods. 1 nariadenia č. 1612/68, ako sú vykladané Súdnym dvorom, ako aj s článkom 28 dohody o EHP, ktorá obsahuje podobné ustanovenia.

- 23 Z rozsudkov zo 4. júla 1991, ASTI (C-213/90, Zb. s. I-3507, ďalej len „rozsudok ASTI I“), a z 18. mája 1994, Komisia/Luxembursko (C-118/92, Zb. s. I-1891, ďalej len „rozsudok ASTI II“), totiž vyplýva, že vnútroštátna právna úprava, ktorá pracovníkom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iných členských štátov odopiera pasívne volebné právo do inštitúcií, ako sú profesijné komory, členstvo v ktorých je zo zákona povinné a do ktorých musia platiť členské príspevky, a ktoré sú poverené obranou a zastupovaním záujmov zamestnancov a vykonávajú poradnú funkciu v oblasti legislatívy, je v rozpore so základnou zásadou zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti zakotvenou v článku 39 ES a článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1612/68. Rovnaký záver platí aj pre článok 28 dohody o EHS, ktorého príslušné ustanovenia sa zhodujú s článkom 39 ES.
- 24 Rakúska vláda navrhuje zamietnuť tento žalobný dôvod s uvedením, že komory pracovníkov sú verejnoprávne inštitúcie, ktoré sa významnou mierou podieľajú na výkone štátnej moci, čo odôvodňuje vylúčenie všetkých zahraničných pracovníkov z pasívneho volebného práva do takýchto inštitúcií.

Posúdenie Súdnyim dvorom

- 25 Z hľadiska rozhodnutia o odôvodnenosti tohto žalobného dôvodu je potrebné na úvod pripomenúť, že článok 39 ods. 2 ES, ktorý je vlastne len špecifickým zvýraznením základnej zásady zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, zakotvanej v článku 12 prvom odseku ES, v oblasti voľného pohybu pracovníkov v Európskej únii, zakazuje akékoľvek rozdielne zaobchádzanie na základe štátnej príslušnosti pracovníkov z členských štátov, pokiaľ ide o zamestnanie, odmenu a iné pracovné podmienky.

- 26 Táto zásada je uvedená v rôznych jednotlivých ustanoveniach nariadenia č. 1612/68, najmä v článkoch 7 a 8.
- 27 Presnejšie článok 8 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje, že pracovník, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu a ktorý je zamestnaný na území iného členského štátu, požíva rovnosť v zaobchádzaní, pokiaľ ide o členstvo v odboroch a výkon s ním súvisiacich práv, a má právo byť zvolený do orgánov zastupujúcich pracovníkov v podniku.
- 28 Z tohto hľadiska Súdny dvor už v rozsudkoch ASTI I a ASTI II rozhodol, že toto ustanovenie platí pre aktívne a pasívne volebné právo do inštitúcií, ako sú profesijné komory, ktorých členmi sú zo zákona zamestnanci povinní platiť členské príspevky a ktoré sú poverené ochranou a zastupovaním záujmov pracovníkov.
- 29 Čo sa týka dohody o EHP, znenie jej článku 28 ods. 2 sa takmer zhoduje s článkom 39 ods. 2 ES.
- 30 V tejto súvislosti z článku 39 ods. 2 ES, článku 8 ods. 1 nariadenia č. 1612/68 a článku 28 ods. 2 dohody o EHP vyplýva, že s pracovníkmi, ktorí sú štátnymi príslušníkmi členského štátu Spoločenstva alebo štátu Európskeho združenia voľného obchodu (ďalej len „EZVO“) a ktorí sú zamestnaní v inom členskom štáte, sa musí zaobchádzať rovnako ako so štátnymi príslušníkmi prijímajúceho členského štátu, pokiaľ ide o pracovné podmienky a najmä práva v odboroch, vrátane pasívneho volebného práva do inštitúcií, zastupujúcich a chrániacich záujmy pracovníkov, ako sú komory pracovníkov v Rakúsku.

- 31 Je zrejmé, že podľa vnútroštátnej právnej úpravy, proti ktorej je namierená táto žaloba, výkon pasívneho volebného práva do menovaných komôr pracovníkov je podmienený rakúskym štátnym občianstvom, čo vláda tohto členského štátu nespochybňuje.
- 32 Takáto podmienka, ktorú spĺňajú len rakúski pracovníci, je priamou diskrimináciou zahraničných pracovníkov.
- 33 Z toho vyplýva, že právna úprava Rakúskej republiky, ktorá upiera pracovníkom, ktorí sú príslušníkmi iného členského štátu Európskej únie alebo štátu EZVO pasívne volebné právo do komôr pracovníkov len z dôvodu, že dotknuté osoby nemajú rakúsku štátnu príslušnosť, porušuje základnú zásadu zákazu akejkoľvek diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, na ktorej sú založené uvedené ustanovenia práva Spoločenstva.
- 34 Tento záver rakúska vláda nespochybňuje svojím tvrdením, že komory pracovníkov v Rakúsku sú verejnoprávnymi inštitúciami, ktoré sa podieľajú na výkone štátnej moci.
- 35 Z rozsudkov ASTI I a ASTI II totiž vyplýva, že vnútroštátna právna úprava, ktorá odopiera pracovníkom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iných členských štátov, aktívne a/alebo pasívne volebné právo do inštitúcií, akými sú profesijné komory, ktorých členmi sú títo pracovníci na základe zákona, ktorým musia platiť členské príspevky a ktoré sú poverené hájiť a zastupovať záujmy pracovníkov, je aj vtedy v rozpore so základnou zásadou zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, keď tieto komory sú podľa vnútroštátneho práva verejnoprávnymi inštitúciami a vykonávajú poradnú funkciu v oblasti legislatívy.

- 36 Rakúska vláda nepredložila žiadne podklady, z ktorých by sa dal vyvodiť záver, že komory pracovníkov v Rakúsku majú odlišné vlastnosti ako luxemburské profesijné komory, ktoré boli predmetom konaní rozhodnutých vo vyššie uvedených rozsudkoch.
- 37 Čo sa týka práve komôr pracovníkov v Rakúsku, Súdny dvor už okrem iného rozhodol, že podmienka štátnej príslušnosti, ktorú rakúska právna úprava vyžaduje pre výkon pasívneho volebného práva do týchto komôr, je nezlučiteľná so zásadou vylúčenia akejkoľvek diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o pracovné podmienky tak, ako je stanovená v článku 10 ods. 1 rozhodnutia č. 1/80 z 19. septembra 1980 o rozvoji asociácie (ďalej len „rozhodnutie č. 1/80“), ktoré bolo prijaté asociačnou radou, zriadenou dohodou o založení asociácie medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom, ktorú 12. septembra 1963 v Ankare podpísalo na jednej strane Turecko a na druhej strane členské štáty EHP a Spoločenstvo, a rozhodnutím Rady 64/732/EHS z 23. decembra 1963 (Ú. v. ES 1964, č. 217, s. 3685) bola uzavretá, schválená a potvrdená v mene Spoločenstva (ďalej len „asociačná dohoda EHS – Turecko“) (rozsudok z 8. mája, Wählergruppe Gemeinsam, C-171/01, Zb. s. I-4301).
- 38 Znenie článku 10 rozhodnutia č. 1/80 je pritom skoro zhodné s článkom 39 ods. 2 ES a článkom 28 ods. 2 dohody o EHP.
- 39 K tomu treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry neuplatňovanie pravidiel stanovených v článku 39 ES na činnosti, ktoré sú spojené s výkonom štátnej moci, predstavuje v každom prípade výnimku zo základnej slobody, a tak sa musí aj vykladať, teda, že dosah tejto výnimky je obmedzený do takej miery, aká je nevyhnutne potrebná pre ochranu záujmov, ktoré členské štáty môžu chrániť. Preto táto výnimka neopravňuje na to, aby členský štát všeobecne každú spoluúčasť na

verejnoprávnych inštitúciách, ako sú rakúske komory pracovníkov, podriaďoval požiadavke štátnej príslušnosti. Táto výnimka iba umožňuje prípadné vylúčenie zahraničných pracovníkov z určitých činností príslušnej inštitúcie, ktoré ako také skutočne súvisia s priamou účasťou na výkone štátnej moci (pozri najmä rozsudok ASTI I, bod 19, a rozsudok Wählergruppe Gemeinsam, už citovaný, bod 92).

- 40 Súdny dvor z toho v bode 93 rozsudku Wählergruppe Gemeinsam vyvodil záver, odvolávajúc sa na bod 20 rozsudku ASTI I, že pre zahraničných pracovníkov, ktorí majú nárok na rovnosť v zaobchádzaní v súvislosti s odmenou za prácu a iné pracovné podmienky, sa ich vylúčenie z pasívneho volebného práva do inštitúcií zastupujúcich a chrániacich záujmy pracovníkov, ako sú komory pracovníkov v Rakúsku, nemôže odôvodňovať ani právnou povahou predmetnej inštitúcie podľa vnútroštátneho práva, ani okolnosťou, že niektoré funkcie tejto inštitúcie by mohli byť spojené s účasťou na výkone štátnej moci.
- 41 So zreteľom na uvedené je prvý žalobný dôvod Komisie opodstatnený.

O druhom žalobnom dôvode

Tvrdenia účastníkov konania

- 42 Čo sa týka skutočnosti, že pracovníkom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretích štátov, s ktorými Spoločenstvo uzatvorilo dohodu zaručujúcu týmto pracovníkom právo na rovnaké zaobchádzanie v súvislosti s pracovnými podmienkami, je odopierané pasívne volebné právo do zamestnaneckých rád a komôr pracovníkov,

Komisia zastáva názor, že neexistuje žiadny dôvod vykladať pojem „pracovné podmienky“ užšie ako v rámci Zmluvy o ES. Aj keď pre pracovníkov z tretích krajín neplatí voľný pohyb pracovníkov, ako ho zaručuje Zmluva, právne postavenie tých, ktorí sú legálne zamestnaní v členskom štáte by nemalo byť nevýhodnejšie ako postavenie ich kolegov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi štátu Spoločenstva. Práve toto je účelom klauzuly o zákaze diskriminácie na základe štátnej príslušnosti v dohodách, o ktorú ide v tejto žalobe.

- 43 Rakúska vláda odpovedá, že pojem „pracovné podmienky“ v zmysle dohôd uvádzaných Komisiou nezahŕňa právo pracovníkov z dotknutých tretích štátov zúčastňovať sa volieb do orgánov zriadených zákonom na zastupovanie záujmov pracovníkov, ako sú komory pracovníkov a zamestnanecké rady. Tento pojem má totiž užší význam, ako je rovnaký pojem uvedený v článku 39 ES, lebo na jednej strane toto posledne menované ustanovenie bolo konkretizované nariadením č. 1612/68, ktoré sa v článku 8 ods. 1 výslovne vzťahuje na odborové práva a práva im podobné, zatiaľ čo v rámci predmetných medzinárodných dohôd takáto konkretizácia chýba, a na druhej strane tieto dohody sledujú menej významné ciele ako Zmluva tým, že neupravujú voľný pohyb pracovníkov. Za týchto podmienok druhý žalobný dôvod nie je opodstatnený.

Posúdenie Súdny dvorom

- 44 Z tohto hľadiska už z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že článok 37 ods. 1 prvá zarážka Európskej dohody o založení asociácie medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na strane jednej a Poľskou republikou na strane druhej, ktorá bola uzatvorená a schválená v mene Spoločenstva rozhodnutím Rady a Komisie č. 93/743/Euratom, EZUO, ES z 13. decembra 1993 (Ú. v. ES L 348, s. 1), zriaďuje v prospech pracovníkov poľskej štátnej príslušnosti, pokiaľ sú legálne zamestnaní na

území členského štátu, právo na rovnaké zaobchádzanie v súvislosti s pracovnými podmienkami v rovnakom rozsahu ako právo obdobne priznané štátnym príslušníkom Spoločenstva v článku 48 ods. 2 Zmluvy o ES (zmenený, teraz článok 39 ods. 2 ES) (rozsudok z 29. januára 2002, Pokrzeptowicz-Meyer, C-162/00, Zb. s. I-1049, bod 41).

- 45 Súdny dvor rovnako rozhodol v rámci asociačnej dohody medzi EHS a Tureckom, že článok 10 ods. 1 rozhodnutia č. 1/80, ktorého znenie sa takmer zhoduje so znením článku 39 ods. 2 ES, ukladá každému členskému štátu v súvislosti s pracovnými podmienkami tureckých pracovníkov, legálne zamestnaných na trhu práce tohto štátu, rovnaké povinnosti, aké má voči štátnym príslušníkom iných členských štátov (rozsudok *Wählergruppe Gemeinsam*, už citovaný, bod 77).
- 46 Ako už bolo konštatované v bode 37 tohto rozsudku, už citovaný rozsudok *Wählergruppe Gemeinsam* sa zaoberal práve podmienkou štátnej príslušnosti, na ktorú rakúska právna úprava viaže výkon pasívneho volebného práva do komory pracovníkov v Rakúsku.
- 47 Ako však Komisia správne uplatnila, neexistuje žiadny dôvod na iný výklad zásady vylúčenia akejkoľvek diskriminácie na základe štátnej príslušnosti v oblasti pracovných podmienok, než aký je uplatňovaný v rámci Zmluvy a ktorý okrem iného už bol analogicky uplatnený v rámci dohôd s Poľskom a Tureckom (pozri body 44 až 46 tohto rozsudku) a je vyjadrený v ustanoveniach iných dohôd uzatvorených medzi Spoločenstvom a tretími štátmi.
- 48 Ako už bolo konštatované v rámci prvého žalobného dôvodu vo vzťahu k Európskej únii a EHP, z rovnakých dôvodov je potrebné uviesť, že odporuje menovanej zásade,

keď na štátnych príslušníkoch, v prospech ktorých je v dohode uvedené ustanovenie takéhoto druhu a ktorí sú legálne zamestnaní v členskom štáte, je uplatňovaná právna úprava, akou je platná úprava v Rakúsku, ktorá im odopiera pasívne volebné právo do inštitúcií na zastupovanie a ochranu záujmov pracovníkov, ako sú komory pracovníkov a zamestnanecké rady len preto, že sú cudzími štátnymi príslušníkmi.

- 49 Zásada zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti obsiahnutá v predmetných dohodách predpokladá, že pre všetkých pracovníkov bez ohľadu na to, či sú štátnymi príslušníkmi alebo príslušníkmi jedného z dotknutých tretích štátov, platia rovnaké pracovné podmienky a že sa okrem iného môžu rovnakým spôsobom zúčastňovať volieb do inštitúcií na zastupovanie a ochranu záujmov zamestnancov. Nerovnosť v zaobchádzaní na základe štátnej príslušnosti je v rozpore s touto základnou zásadou.
- 50 Argumentáciu, ktorú rakúska vláda uvádza na podporu opačného názoru, nemožno prijať.
- 51 Na jednej strane z dôvodov podrobnejšie uvedených v bodoch 81 až 86 už citovaného rozsudku *Wählergruppe Gemeinsam*, okolnosť, že pojem „iné pracovné podmienky“ použitý v článku 48 ods. 2 Zmluvy o ES (zmenený, teraz článok 39 ods. 2 ES) je konkretizovaný v nariadení č. 1612/68, najmä v jeho článku 8 ods. 1, ktorý sa týka osobitne odborových práv a práv im podobných, zatiaľ čo takáto konkretizácia chýba v rámci predmetných dvojstranných dohôd, neznamená, že tento pojem má užší význam ako pojem používaný v článku 39 ods. 2 ES, a teda že nezahŕňa právo pracovníkov z príslušných tretích štátov zúčastňovať sa volieb do inštitúcií

zastupujúcich a ochraňujúcich záujmy zamestnancov za rovnakých podmienok ako pracovníci, ktorí sú štátnymi príslušníkmi.

52 Na druhej strane vyplýva nielen zo znenia zásady zákazu diskriminácie v oblasti pracovných podmienok uvedenej v rôznych dohodách, uzavretých medzi Spoločenstvom a tretími štátmi, ktoré sa v podstate zhoduje so znením článku 39 ods. 2 ES, ale aj z porovnania kontextu a cieľov týchto dohôd a Zmluvy, že neexistuje žiadny dôvod, aby táto zásada mala iný dosah ako ten, ktorý Súdny dvor priradil článku 48 ods. 2 Zmluvy ES (zmenený, teraz článok 39 ods. 2 ES) v rozsudkoch ASTI I a ASTI II (pozri analogicky rozsudok *Wählergruppe Gemeinsam*, už citovaný, body 88 a 89).

53 Tento výklad je vôbec jediný, ktorý je v súlade s cieľom a systematickou príslušných dohôd, lebo zabezpečenie rovnakých pracovných podmienok pracovníkom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretích štátov ako zmluvných strán takýchto dohôd a ktorí sú legálne zamestnaní na území členského štátu, ako majú pracovníci, ktorí sú štátnymi príslušníkmi členských štátov, predstavuje dôležitý faktor pri vytváraní vhodného rámca pre postupnú integráciu migrujúcich pracovníkov v prijímajúcom členskom štáte (pozri analogicky už citované rozsudky *Pokrzeptowicz-Meyer*, bod 42, a *Wählergruppe Gemeinsam*, bod 79).

54 So zreteľom na uvedené skutočnosti je aj druhý žalobný dôvod Komisie opodstatnený.

55 V dôsledku toho je žaloba Komisie v plnom rozsahu opodstatnená.

56 Je potrebné konštatovať, že

- Rakúska republika si tým, že odoprela pasívne volebné právo do komôr pracovníkov tým pracovníkom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iných členských štátov Európskej únie alebo EHP, si nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 39 ES a článku 8 nariadenia č. 1612/68, ako aj z článku 28 dohody o EHP,

- Rakúska republika tým, že odoprela pasívne volebné právo do zamestnaneckej rady a valného zhromaždenia komôr pracovníkov tým pracovníkom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretích štátov, s ktorými Spoločenstvo uzavrelo dohodu stanovujúcu zásadu zákazu diskriminácie v súvislosti s pracovnými podmienkami v prospech pracovníkov, ktorí sú legálne zamestnaní v členskom štáte, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z ustanovení týchto dohôd.

O trovách

57 Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté.

Kedže Komisia navrhla zaviazať Rakúsku republiku na náhradu trov konania a táto nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ju na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol a vyhlásil:

- 1) a) **Rakúska republika si tým, že odoprela pasívne volebné právo do komôr pracovníkov tým pracovníkom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iných členských štátov Európskej únie alebo Európskeho hospodárskeho priestoru, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 39 ES a článku 8 nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci spoločenstva v znení nariadenia Rady (EHS) č. 2434/92 z 27. júla 1992 ako i z článku 28 Dohody o Európskom hospodárskom priestore.**

 - b) **Rakúska republika si tým, že odoprela pasívne volebné právo do zamestnaneckej rady a valného zhromaždenia komôr pracovníkov tým pracovníkom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretích štátov, s ktorými Spoločenstvo uzavrelo dohodu stanovujúcu zásadu zákazu diskriminácie v súvislosti s pracovnými podmienkami v prospech pracovníkov, ktorí sú legálne zamestnaní v členskom štáte, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z ustanovení týchto dohôd.**
- 2) **Rakúska republika je povinná nahradiť trovy konania.**

Podpisy